

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-17

Ärendenummer GSF-2025-00080

Handläggare

Oskar Funnemark

E-post oskar.funnemark@grundskola.goteborg.se

Yttrande över ändring av översiktsplan för Göteborg

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden tillstyrker samrådets förslag på ändringar i översiktsplanen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

Sammanfattning

Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in grundskolenämnden att yttra sig i samrådsskede om ändringar i rådande översiktsplan. Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 17 december 2024 att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg.

Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Överlag omfattar förslaget positiva justeringar utifrån grundskolenämndens perspektiv och elevernas förutsättningar i staden. En central del av ändringarna är Södra Älvstranden, med ambitionen att på sikt skapa ett nytt delområde i innerstaden. I förslaget ligger en tillkommande bostadsexploatering motsvarande cirka 2 000-3 000 bostäder. Detta motsvarar ca 400-600 skolplatser i en tillkommande grundskola samt 2-3 grupper i anpassad grundskola.

Grundskoleförvaltningens bedömning är att den strategiska planeringen av skolplatser, friyta och idrottshallar är en avgörande förutsättning för en hållbar stadsutveckling. Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna men framhåller vikten av att säkra mark för skolbehovet. Volymmässigt behöver dessa möta Göteborg Stads riktlinje för styrande nyckeltal. Lokaliseringen behöver strategiskt planeras utifrån optimal närhet till flera olika geografiska områden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Planeringen för skolplatser är en långsiktig investering som påverkar såväl stadens ekonomi som invånarnas välfärd. Genom att säkerställa en strategisk geografisk placering av skolorna kan kostnaderna hållas nere genom att färre enheter behövs för att möta behovet. En väl genomtänkt lokalisering gör det möjligt att skapa större, mer bärkraftiga enheter, vilket minskar långsiktiga ekonomiska risker och ökar effektiviteten.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget förväntas bidra positivt till de ekologiska målen genom förbättrad klimatanpassning och mer hållbar mobilitet, vilket har en positiv inverkan på barn och unga. Genom bättre kollektivtrafik och gång- och cykelstråk kan miljöpåverkan minskas och staden görs mer hållbar, vilket kan leda till goda effekter utifrån tillgänglighet och skolvägar.

Bedömning ur social dimension

Det föreslagna området för stadsutveckling påverkar flera grupper inom staden, inklusive barn och unga. Förvaltningen ser positivt på de sociala effekterna av förslaget, som kan skapa nya mötesplatser och förbättra skolvägar samt tillgången till kollektivtrafik. Förslaget främjar också en ökad integration och mångfald, vilket är viktiga delar av stadens långsiktiga sociala mål. Det är dock avgörande att skolor, idrottshallar och fria ytor planeras på ett sätt som tillgodoser behoven hos alla invånare, inklusive barn och ungdomar, där goda synergier kan vara avgörande för kommande skolenheter.

Bedömning av barnets bästa

Barns bästa beaktas genom att säkerställa att skolbehovet omhändertas i stadsutvecklingen. Tillskapande av skolplatser, friytor och idrottshallar är grundläggande för att skapa en bra livsmiljö för barn. Förslaget bedöms vara i enlighet med barns bästa och grundskoleförvaltningen ser positivt på att översiktsplanen möjliggör för att möta skolbehovet och skapa trygga och tillgängliga skolområden. För att säkerställa en god miljö för barn och unga krävs även samarbete för trygga trafiklösningar för trygga skolvägar samt kvalitativa friytor.

Samverkan

Information på förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 14 april 2025.

Bilaga

1. Inbjudan till samråd avseende ändring av översiktsplan

Ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in grundskolenämnden till att yttra sig i samrådsskede om ändringar i rådande översiktsplan. Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 17 december 2024 att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg. Samrådstiden pågår mellan 8 januari 2025 till 25 mars 2025.

Grundskoleförvaltningen har bett om förlängd svarstid i ärendet.

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg. Syftet med ändringen av översiktsplanen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Ändringen omfattar en fördjupning för området södra älvstranden med syfte att möjliggöra stadsutveckling genom utvidgning av innerstaden med traditionell kvarterstad. Fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång och för södra Askim ska enligt förslaget arbetas in i översiktsplanen. Vidare innebär förslaget tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, för energiproduktion och energilagring, för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur.

Överlag omfattar förslaget positiva justeringar utifrån grundskolenämndens perspektiv och elevernas förutsättningar i staden. Arbetet med klimatanpassning ligger väl i linje med stadens övergripande pågående arbete inom området, samt delar rörande mobilitet och kollektivtrafik. Detta skapar bättre förutsättningar för säkrare skolvägar, kan minska geografiska barriärer, samt bidra till minskat buller och renare luft.

En central del av ändringarna är södra älvstranden, med ambitionen att på sikt skapa ett nytt delområde i innerstaden. Genom bland annat flytt av Stenaterminalerna ska markanvändningen ändras från industriområde till blandstad och utvidga innerstadens traditionella kvarterstad samt en utökad bostadsexploatering. Bostadsexploateringen i området utgör cirka två till tre tusen bostäder. Området ska kopplas samman med innerstaden genom stråk och kollektivtrafik, ytterligare en gång- och cykelbro över älven lyfts fram och Oscarsleden ska kompletteras med fler sammankopplingar för bland annat kollektivtrafik. Utvecklingen kan möjliggöra en ökad mobilitet och rörlighet, med minskade barriärer och effektivare skolplacering.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att förslaget till ändringar i översiktsplanen är en bra grund för hållbar stadsutveckling. Det är dock avgörande att skolbehovet och friytor beaktas på ett strategiskt sätt. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget men betonar vikten av att efterföljande planering säkerställer mark för skolor och att Göteborgs stads riktlinje för styrande nyckeltal följs. Samplanering med idrottshallar och andra kommunala funktioner är också viktig för att skapa effektiva helhetslösningar, som möter olika behov hos invånarna. Grundskolenämnden bedömer att förslaget främjar hållbar mobilitet och minskade barriärer, vilket bidrar positivt till barnens bästa och stadens långsiktiga utveckling.

Att möta en befintlig brist av skolplatser i en redan tät stad där bostadsexpansion sker gradvis genom åtskilda, separata detaljplaner, ställer höga krav på samordning och strategisk planering. En enskild detaljplan genererar generellt inte ett behov av en ny

skola utan bidrar successivt till ett ökat behov tillsammans med andra detaljplaner. Detta innebär att behovet, samt frågan kring lokalisering och volym behöver säkerställas på ett övergripande plan. På så sätt kan staden omhänderta skolbehovet i färre, bättre lokaliserade skolor, och minska risken att behöva bygga fler mindre enheter, med sämre ekonomisk och pedagogisk bärkraft. Lokaliseringen av framtida nya skolor är avgörande för att effektivt möta behovet inom upptagningsområden i rätt omfattning. Strategisk lokalisering för nya skolor kräver färre tillskapade skolenheter för staden. Beroende på lokalisering förväntas behovet av antalet nya skolor variera från tre till åtta i nutids- och närtidsperspektivet.

Stadsområdet centrum angränsar till samtliga andra planeringsområden, vilket ställer krav på gränsöverskridande lösningar. Vid planering för att omhänderta skolbehovet och tillskapande av nya skolenheter behöver olika former av barriärer överbryggas. Samarbete mellan stadens stora planprogram gällande Södra Älvstranden, Centralenområdet, Evenemangsområdet men även kring Backaplan, kan effektivisera hanteringen om när i tid olika skolenheter behöver tillskapas. Flöden och flexibilitet över bland annat älven kan effektiviseras i form av planerad tunnel och gång- och cykelbro, vilket också skapar möjligheter för det att hantera det framtida skolbehovet.

Bostadsexploateringen i området utgör cirka två till tre tusen bostäder. Detta motsvarar ca 400-600 skolplatser i en tillkommande grundskola samt schablonsvis 2-3 grupper anpassad grundskola. Staden har en befintlig skuld av skolplatser i stadens centrala delar och för varje ny bostad behöver skolbehovet omhändertas. Detta rör både det volymmässiga, det vill säga att staden har en lokalförsörjning i samklang med det framväxande behovet, och det lokaliseringsmässiga, där stadens strategiska planeringsarbete är centralt. Sammanvävt med detta är behovet av idrottshallar, för både elever och föreningsliv, som behöver samplaneras med skolbehovet.

Grundskoleförvaltningen ska i enighet med skolenhetsutredningens principer tillskapa hållbara skolenheter för ekonomisk och pedagogisk bärkraft, vilket ställer specifika krav på till exempel volym. Ytterligare en utgångspunkt i skolenhetsutredningen är att tillskapa två procent av skolplatserna i anpassade grundskolan. De senaste årens ökning av andelen elever i anpassad grundskola innebär dock att det finns en osäkerhet kring om nuvarande planering räcker till, utifrån befintlig skuld. Svårigheterna med att göra en tillförlitlig prognos av behovet av platser i anpassad grundskola, i kombination med höga krav på tillgänglighet, gör det svårt att tillgodose behovet av antalet platser och omvandla kapacitet i grundskola till kapacitet i anpassad grundskola. Detta ställer ytterligare krav på att tillgodose volym för anpassad grundskola, när tillfälle för nyproduktion ges.

Gemensamt för nuvarande bestånd är att många skolenheter utgörs av gamla stenhus med hög grad av bevarandekrav med långa genomförandetider, och komplicerade etapplösningar som följd. Många fastigheter omfattas av höga riskfaktorer för genomförande. Förutsättningarna inom befintliga fastigheter gör det svårt att anpassa skolorna för att möta nuvarande och framtida krav. I dagsläget är även den begränsande faktorn för befintliga enheter som inte är självständiga utifrån friyta, idrottsmöjlighet samt brist på specialsalar och kökskapacitet. För att undvika nuvarande problematik i framtida centrumområde behöver, förutom att nuvarande skuld hanteras, tillkommande skolenheter präglas av god lokalisering och volym, flexibilitet och omställningsbarhet, samt att staden säkerställer markreservationer och tidsbegränsning i uthyrningsavtal och nyttjanderättsavtal.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsbyggnadsförvaltningen

Maria Andersson

Ulrica Johansson

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Ekonomi, service och Kulturskola